

TMMOB BATMAN TEMSİLCİLİKLERİNİN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI:

*“HASANKEYF’TE 60 YIL ÖMÜRLÜ
BARAJ, 7000 YILLIK TARİHE TERCİH
EDİLİYOR”*

Ülkemizde yıllardan beri, insanlığın ve kültürlerin ana merkezi olan ve 1978’den beri birinci derece arkeolojik sit alanı ilan edilen Hasankeyf’i yok etmeye ilişkin sistematik bir politika devam etmektedir.

Hasankeyf’in sular altında kalmasına sebep olacak olan Ilısu Barajı; Mardin, Şırnak il sınırları arasında Dargeçit ilçesinin 13 km doğusunda, Dicle nehri üzerinde yer almaktadır. Temelden yüksekliği 138 metre, maksimum su kodu 527 metredir. Göl hacmi 11 milyar metreküp, barajın kurulu gücü 1200 MW olarak planlanmaktadır.

Ilısu Barajı sadece elektrik üretecektir. Diyarbakır, Batman, Siirt, Mardin ve Şırnak il sınırlarını oluşturan 350 bin dekarlık baraj gölü içerisinde; 1 ilçe, 30 köy ve 49 mezra sular altında kalacaktır. Burada yaşayan yaklaşık 20 bin kişi göçmek zorunda kalacaktır. Bu yerleşim birimlerinin çoğu verimli topraklara sahip olduğundan tarım arazileri bu bölgede yok olacak, kendi toprakları ile geçinen bu insanlar yarın büyük kentlerin varoşlarında işsiz göçmenler olarak yaşamaya mahkum edileceklerdir.

Anadolu ve Mezopotamya’nın uygarlık tarihinde çok önemli kültürel değerler olduğu bilinmektedir. Bu coğrafyanın hemen hemen her yerinde höyükler, ören yerleri, anıtlar, mağaralar ve kubbeler geçmiş günümüze taşımaktadır. Hasankeyf Mezopotamya’da insanlığın yerleşik hayata geçtiğinin belirgin örneğidir.

Avrupa’da bulunan British, Löver gibi önemli müzelerde tarihi eserlerin çoğunluğunun Anadolu ve Mezopotamya’dan çalıntı olduğu bilinmektedir. Ilısu Barajı’na finansman desteği verecek Avrupa ülkeleri çalamadığı tarihi eserleri de sular altında bırakarak yok etmek mi istiyor, bilemiyoruz? Ama onlara şu önerimiz yerindedir:

Ilısu’ya finansörlük yapan Avrupa devletleri gelsinler, yarım kalmış barajlarımıza kredi versinler.

Hasankeyf’i birinci derece sit alanı yapan en önemli özellik -bir bütün içerisinde- mağaralar, kalenin tarihi dokusu, ibadethaneler ve burada yaşayan atalarımızın mezarları; Zeynel Bey Türbesi ve kazı çalışmaları daha bitmemiş, gün ışığına çıkmayı bekleyen binlerce tarihi eserdir” Sular altında kalacak olan binlerce mağaranın taşınması zaten söz konusu değildir. Zeynel Bey Türbesi ise yapısı gereği dış cephesindeki mozaik kaplamalardan dolayı eski özelliğini koruyamayacağı için sökülüp tekrar montaj yapılmasını imkânsız kılmaktadır. Ray sistemiyle taşınma durumunda ise; Türbenin olduğu yer ile taşınacağı iddia edilen yer arasında kot farkı çok olduğundan olabilecek sarsıntılarda türbenin kesinlikle yıkılacağı bir gerçektir.

Barajların planlanması ve yapımı tabii ki biz mühendislerin işidir. Ancak biz bir yapının planını yapmadan önce bireyin yaşadığı coğrafyadaki kültürel değerleri (gelenekler, dini değerler ve kültürel mekanlar) gözetecek ve araştırarak yaparız. Aksi durumda plan işlevsiz kalır, değerlere aykırı bir durum sergileyeceğinden ölü bir yatırım olur. Tabii ki bu vazgeçilmez kural, dünyanın her yerinde planlama bazında her kurum ve kuruluş için geçerlidir. Tam da bu noktada Ilısu Barajı’nın planını yapan kurum ve kuruluşlar sizce bu kuralın bilincinde midirler? Hasankeyf’in sular altında bırakılması insanlığa karşı işlenmiş bir suç değil midir?

Biz mühendisler barajın ömrünü teknik olarak saptayabiliyoruz. Barajın havzasının bulunduğu alanlardan gelecek kil, silt gibi malzemelerin ölü hacim diye tabir ettiğimiz baraj alt kotunu doldurması sonucunda baraj ömrü tükenmekte ve atıl duruma gelmektedir. Buna da maksimum 100 yıl süre biçmekteyiz. Erozyonun önlenmesi için gerekli ağaçlandırma çalışması yapılmadığın-

Ülkemizde yıllardan beri, insanlığın ve kültürlerin ana merkezi olan ve 1978’den beri birinci derece arkeolojik sit alanı ilan edilen Hasankeyf’i yok etmeye ilişkin sistematik bir politika devam etmektedir.

İnsanoğlu tarihi mekanları görmek, atalarının geçmiş yaşam tarzlarını, kültürel değerlerini ve tarihini öğrenmek ister, hiçbir zaman Batman'daki petrol kuyularını gezip görmek istemez.

Hasankeyf bize atalarımızdan kalan tarihi bir mirastır. Bu mirasın gelecek nesillere kalması ve korunması insanlığın temel görevidir.

dan barajın ömrü 60-70 yıla düşmektedir. 7000 yıllık geçmişe sahip, insanlık var oldukça ayakta kalacak olan Hasankeyf'in bu ölü hacmin altında kalmasına ne demeli?

21. yüzyılda teknoloji çağında yaşayan insanoğlu barajların toprağa ne denli zarar verdiğini ve bir daha o topraktan verim alamayacağını bilmez mi? Her baraj ömrü tamamlandığında geriye kocaman bir bataklık ve bitki örtülerinin yok olduğu bir havza kalmaktadır.

Dicle nehri ve bu nehre akan kollar üzerindeki yüzlerce kilometre boyunca sağlı-sollu salma sulama tarım yapılması sonucunda gübre ve kimyasal ilaçlar bu baraj göletinde birikecektir. Bu havza üzerinde bulunan şehir ve fabrika atıkları hala Dicle nehrine akmaktadır. Bu iki olumsuz etki sonucunda gölette birikecek olan 11 milyar metre küplk su kendi çevresindeki yer altı içme su kaynaklarını ciddi oranda kirleteceğinden gelecekte insan sağlığını olumsuz etkileyeceği kaçınılmazdır. Batman Belediyesi'nin şehir içme suyu olarak planladığı, debisi 6500 lt/sn kapasiteli Zilek suyu (Sazlık Köyü civarında) ile beraber benzer birçok su kaynağı da bu baraj göletinin altında kalacaktır.

1980'lerden bu yana birçok baraj inşaatına başlanmış, milyar dolarlar harcanmış, ama hiçbirisi (Atatürk Barajı da dahil) tam olarak tamamlanamamıştır. Gerek ödenek sıkıntıları gerekse diğer sorunlar gerekçe gösterilerek barajın bir kısmı tamamlanıp diğer kısım yarım bırakılmıştır. Yarım kalan kısımların tarım sulama kısımları olması da diğer bir konudur. Su tutulan barajlarımızın ömürleri tükenmek üzere, nedense sulama kanallarının %80'i yapılmamıştır. Baraj yapımını ısrarla sürdüren zihniyet, baraj kodunu düşürerek söz konusu Hasankeyf kalesinin üst tarafını havada bırakıp göstermelik olarak kurtaracaklarını iddia etmekte. Hasankeyf sadece kale kısmından mevcut değildir, sağ ve solunda binlerce mağara ve alt kısmında tarihi eserler mevcuttur. İlisu Barajı'nın kurulacağı havzanın jeolojik ve jeomorfolojik olarak incelenmesi neticesinde baraj göletinin olduğu bölümün yumuşak ve kolay aşınabilinen karstik kayalardan oluştuğu görülecektir. Mevcut kodun 60-70 metre kadar düşürülmesi ile Hasankeyf kalesi ve üst kısımlarda kalan yapıların tamamen kurtarılacağı yanılısına düşülmektedir. Oysa bu kot düşürülecek bile olsa havzada biriken suyun kalenin üzerinde bulunduğu kayayı aşındıracağın-

dan kalenin kısa sürede yıkılacağı kesindir.

Baraj yapımında yasalarımızda ÇED raporu zorunlu kılınmamaktadır. AB lkeleri yaptıkları her kapsamlı yapılarında ÇED raporunu istemektedirler. ÇED raporunun en önemli özelliği yapının yapılacağı yerlerdeki sivil toplum örgütlerinin tepkileridir. DSİ X. Bölge Müdürlüğü ve İlisu Konsorsiyumu adına NUROL İnşaat ve Ticaret A.ř., Avusturya, Almanya ve İsviçre'den kredi talebinde bulunmuş, bu ülkeler de NUROL İnşaat ve Ticaret A.ř.'den ÇED raporu istemişlerdir. Bu firma gerçeklerden uzak, tuzak anket sorularla yerel sivil örgütleri baraj yapımına destek veriyormuş gibi göstermişlerdir. Oysa ki Batman'daki genel kanı barajın yapılmaması yönündedir. Yani ÇED raporu yerel -özellikle Batman- sivil toplum örgütlerinin desteğini almamıştır.

İnsanoğlu tarihi mekanları görmek, atalarının geçmiş yaşam tarzlarını, kültürel değerlerini ve tarihini öğrenmek ister, hiçbir zaman Batman'daki petrol kuyularını gezip görmek istemez. Söz konusu tüm değer yargıları Hasankeyf ile bütünleşmektedir. Hasankeyf bize atalarımızdan kalan tarihi bir mirastır. Bu mirasın gelecek nesillere kalması ve korunması insanlığın temel görevidir.

Bu tarihi mekânı, Hasankeyf'i, 60 - 100 yıllık ömrü olan bir baraja heba etmek ne kadar doğrudur?

Biz, bu krediyi verecek kuruluşların kararlarını vermeden önce bölgeye gelmeleri ve yerel sivil toplum örgütleriyle görüşmeleri talebinde bulunuyoruz.

Bu bildirgeye imza atan TMMOB Batman Temsilcilikleri olarak, her konuda olduğu gibi Hasankeyf'te de siyaset üstü bir duruş sergilediğimizi belirtiyoruz. Bu konuda herkesi kültür mirasımız Hasankeyf'in sular altında kalmaması için duyarlı olmaya davet ediyoruz.

Saygılarımızla...

**TMMOB BATMAN İL TEMSİLCİLİKLERİ:
ELEKTRİK MÜH. ODASI TEMSİLCİLİğİ,
HARİTA MH. ODASI TEMSİLCİLİğİ,
İNŞAAT MÜH. ODASI TEMSİLCİLİğİ,
JEOLOJİ MÜH. ODASI TEMSİLCİLİğİ,
MAKİNE MÜH. ODASI TEMSİLCİLİğİ,
MİMARLAR ODASI TEMSİLCİLİğİ,
PETROL MH. ODASI ŞUBESİ, ZİRAAT
MH. ODASI TEMSİLCİLİğİ**

